

Opdracht cultuurgeschiedenis Saskia Paërl ODMDT1

www.saskiaparel.nl

Beschrijf het werk van een kunstenaar uit de hoge cultuur:

Eye Film Instituut Nederland

EYE Dutch Film Museum Amsterdam The Netherlands

8 april 15.00 De Ruyterkade

Beschrijf het werk van een kunstenaar uit de lage cultuur:

Cirque du Soleil

EYE Film Institute Netherlands, Amsterdam [completion: 2012] Saskia Paërl ODMDT1

IJpromenade 1 1031KT Amsterdam www.eyefilm.nl 020 5891400

Nos journaal 5 april 2012

Aan de buitenkant buitengewoon opvallend, volgens de Oostenrijkse architect Elke Delugan-Meissl: 'Niet voor de vorm maar voor de functie.

Dat wil zeggen: wij ontwikkelen onze architectonische ideeën naar het intern functioneren, de inhoud. Naar de beweging in de ruimte en waar men zich naar toe verplaatst. Naar het beleven van de ruimte, naar hoe men de ruimte ervaart.

En zo ontwikkelt zich dan 'so zu sagen die Haut , die Hülle' de huid, de omslag'.

Verantwoording

Het gebouw dat door Eye filminstituut Nederland van de gemeente Amsterdam gehuurd wordt is nieuw. De inrichting van het gebouw is nog niet hellemaal af.

De architecten waren niet op het openingsfeest van 4 april.

Er zal nog overleg met ze zijn over details van de inrichting zoals het Filminstituut het doet.

Op dit moment staat Eye nog niet in kunstboeken beschreven.

De bronnen voor mijn beschrijving van het bebouw vindt ik bij mensen die zeer dicht betrokken zijn bij de ontwikkeling van dit gebouw en nieuws naar buiten brengen in de media.

Zij spreken o.a. in een televisie uitzending van de VPRO, AT5, het NOS journaal

Mag ik ze aan u voorstellen:

Roman Delugan, architect.

Elke Delugan-Meissl, architect.

Ton Schaap, stedenbouwkundige.

Sandra den Hamer, directrice EYE Filmmuseum.

Peter Delpeut, schrijver en filmmaker van de educatieve tentoonstelling Found Footage.

Chris Keulemans, schrijver nieuwsbrief EYE, journalist en oud-directeur van De Balie.

Ruben Maas, presentator AT5

Gerard Saargberg projectleider Moeskops Staalbouw.

De internet bronnen zijn:

www.edaab.com/delugan_meissl_associated_architects/profile/index.html

www.viennaarchitecture.at/Building/3059/Mischek-Tower.php

www.at5.nl/tv/aanbouw Presentatie: Ruben Maas, regie Hermi Ruijvekamp:

www.filmkrant.nl/TS_april_2012/7845 Erik Schumacher

www.dearchitect.nl/nieuws/2012/04/05/opening-eye-amsterdam.html

<http://eyefilm.nl/found-footage/found-footage-cinema-exposed> EYE international

Ton Schaap 27/11/09 by VRT Talkshow

<http://www.gerardvanbochove.nl/Parijs/Parijs03.htm>

http://nl.m.wikipedia.org/wiki/Nederlands_Filmmuseum5

<http://www.concertgebouw.nl/het-concertgebouw/over-het-gebouw/historie>

<http://noemewv.nl/Kunstgeschiedenis/19eEeuw/Bouw19eEeuw.htm>

Vragen

1 Waarom wordt het gebouw EYE Film Instituut Nederland hoge cultuur genoemd?

2 Waarom wordt Cirque du Soleil lage cultuur genoemd?

3 Waarom is er sinds 2004 behoefte aan dit gebouw Eye aan de IJpromenade 1 in Amsterdam? Wetenschap waarom deze plek in de stad?

4 Waarom heeft de Dienst Ruimtelijke Ordening van de stad deze plek gekozen?

5 Waarom huurt het Nederlands Filmmuseum dit gebouw? Fimliga'

6 Wie zijn de architecten achter de naam Delugan-Meissl associates?

7 Hoe kregen zij in 2007 de opdracht van de gemeente Amsterdam om dit filmmuseum in deze vorm te ontwerpen?

8 Wat waren de eerste ideeën over de vorm van het gebouw?

Inleiding Saskia Paërl ODMDT1

Sinds 1998 ontwerpen architect Roman Delugan en zijn vrouw Elke Delugan-Meissl gebouwen met een eigen visie.

De Beam apartments uit 1998 (foto links)

De Mischektoren uit 2000 (foto rechts)

Beide gebouwen staan in Donau-City, Wenen. Het zijn de eerste gebouwen die zij samen hebben ontwikkeld.

De stedenbouwkundigen Dienst ruimtelijke ordening van Amsterdam wilden een dominant horizontaal gebouw op het nieuwe land in het IJ van Amsterdam. Zij schreven een prijsvraag uit. Vanwege hun vakmanschap en door de ervaring met gebouwen van dit soort vormen en constructies, kreeg het Weense bureau Delugan Meissl Associated Architects de opdracht.

1 Kunst, religie en levensbeschouwing

Religie

Er ligt geen religie ten grondslag aan het gebouw aan de IJpromenade.

Levensbeschouwing

Geschiedenis

Het Filmmuseum was van 1975 tot 2012 gevestigd in het Vondelparkpaviljoen.

In 1952 werd de naam 'De Nederlandsche Filmliga' veranderd in 'Nederlands Filmmuseum'. De andere taken waren gespreid over Nederland. Er was gebrek aan ruimte. In het Film Instituut Nederland worden vanaf 1952 voorstellingen gegeven en er was behoefte aan een bioscoop in Amsterdam Noord.

Uitzending 04 april 2012, 17:23 <http://www.at5.nl/tv/aanbouw> Presentatie: Ruben Maas, regie Hermi Ruijvekamp: Saskia Paërl ODMDT1
Ton Schaap: 'Het is voor ieder publiek toegankelijk. De Gemeente Amsterdam wil Amsterdam Noord en Amsterdam Centrum met elkaar verbinden door een deel van het IJ te bebouwen. Het Oostelijk Havengebied en IJburg is zo ontstaan en de Dienst Ruimtelijke Ordening wil van het ontoegankelijke terrein van Shell een openbare oever maken.'

Sandra den Hamer: Je hoeft geen kaartje te open als je hier naar toe wilt komen want de basement is gratis toegankelijk en er is een groot restaurant, 160 zitplaatsen binnen en 110 op het terras. Als je naar de bioscoop wilt, mag je wel een kaartje kopen.

Dit is de grote zaal met een filmorgel voor live muziek.

De vier filmzalen met 620 stoelen zitten binnen in. Het idee van het gebouw is dat je vanaf de buitenwereld naar de binnenwereld van de film gaat. Van het licht naar het donker.

Chris Keulemans, schrijver, journalist en oud-directeur van De Balie, schrijft in de nieuwsbrief EYE: De combinatie van het aanbod van EYE en Tolhuistuin – bekend door zijn zomerfestival met muziek, theater, dans en poëzie – ervoor zorgen dat de Noorderlingen 'eindelijk weer naar de IJ-oever komen, een plek waarvan ze decennialang afgesloten zijn geweest door de vestiging van het Shell-laboratorium.'

Esthetica

Zicht op EYE Chris Keulemans, nieuwsbrief EYE

In EYE komen – dankzij architectuur, inrichting en programmering – de concentratie van het kijken en de open atmosfeer van een dag aan het water samen.'

De architecturale benadering van Delugan Meissl is als volgt.

'Wij willen een architectuur genereren waarin de beweging altijd klaar staat, zoals de beweging klaar staat in een gespannen toestand van rust in het lichaam van een mens. In dans heet dit 'sustain'. Een beweging die lijkt dóór te gaan, die lijkt te dragen. Het concept van een snelle beweging die lijkt stil te staan, die ogenschijnlijk uitrust, is een van de thema's die ons het meest interesseert. Hoe kan het zichzelf uitdrukken door zijn vorm en inhoud, hoe kunnen wij het ervaren? Wij beschouwen gebouwen niet louter als huizen die worden gevuld en waarvan de innerlijke stroom is geblokkeerd door de klassieke scheiding in

kamers. In plaats daarvan gebruiken we een beeldhouwkundig omhulsel van de buitenkant, van de gewelfkap, van de 'huid' om van daaruit ruimtelijke plafonds en muren aan de binnenkant te maken. Die gewelfkap zorgt ervoor dat het gebouw waar je in bent, er steeds anders uitziet. Daarbij is in onze concepten een gebouw een onderdeel van het landschap. Het is een invulling van de omgeving en geen beeldhouwwerk dat op zichzelf staat.

Uitzending 04 april 2012, 17:23 <http://www.at5.nl/tv/aanbouw> Ton Schaap

Hierachter is Overhoeks in aanbouw. Waar wij nu op staan is nieuw land.

Dit was vijf jaar geleden nog water. Het land loopt schuin op. Dat is de ruimtelijke kant van het landschap: de diagonale lijn van Eye, die bijna parallel loopt met het hellende land geven Eye een imposante uitstraling in een stad die gewend is aan historische gebouwen. Verder bestaat de apolic dak-bekleding van het hele filmmuseum uit witte hellende vlakken. Eye past mooi in het landschap en de gedachte is dat straks dit groene vlak de hoek om gaat zodat ook vanuit het Overhoeks gebied mensen een relatie hebben met het nieuwe Eye en met het IJ en met dit groene grasveld op deze plek.

Kunstenaar en opdrachtgever: politieke en economische macht.

Ton Schaap 27/11/09 by VRT Talkshow

Ton Schaap, stedenbouwkundige van de Dienst Ruimtelijke Ordening van de gemeente Amsterdam en vanaf het eerste uur betrokken bij de ontwikkeling van dit gebied.

Hij is geboren in Twente en heeft de Wibautprijs gekregen voor wat hij in het Oostelijk havengebied heeft gedaan als wethouder. Het was een verpauperd havengebied van 80 jaar oud. De stad had een raad met een heel duidelijke politieke agenda: 'in dat gebied gaan we een woongebied van maken met 100 woningen op een hectare'. Vervolgens vindt je een schitterend gebied van havenpiers met waterbekkens. Laten we de havens niet dempen en er parken in leggen maar op die piers iets bouwen wat dicht bij de stad ligt. De stedenbouw in Amsterdam had zijn dieptepunt bereikt in de Bijlmermeer. Ton dacht: waarom niet gewoon straten met huizen er aan en kaders met huizen er aan in vijf lagen.

Toen hij op de 22^e verdieping in de Bijlmer woonde dacht hij: 'Wat waait het hier toch altijd'.
Ton dacht ik moet het zo maken dat er ook luwe plekken zijn.
Bij het Java eiland maakte hij daarom een fietsroute binnendoor.

Uitzending 04 april 2012, 17:23 <http://www.at5.nl/tv/aanbouw> Ton Schaap,

Ruben Maas vraagt: Hoe heeft Amsterdam deze plek in de stad gekozen?

Ton Schaap: 'In de late 20^e eeuw is het idee ontstaan om nieuw land te maken in het IJ en dat te bebouwen. En toen de stad het gekocht had, viel ieders oog natuurlijk toch op dit meest prominente punt.' Ruben Maas vraagt: 'Waarom op die plek in de stad?'

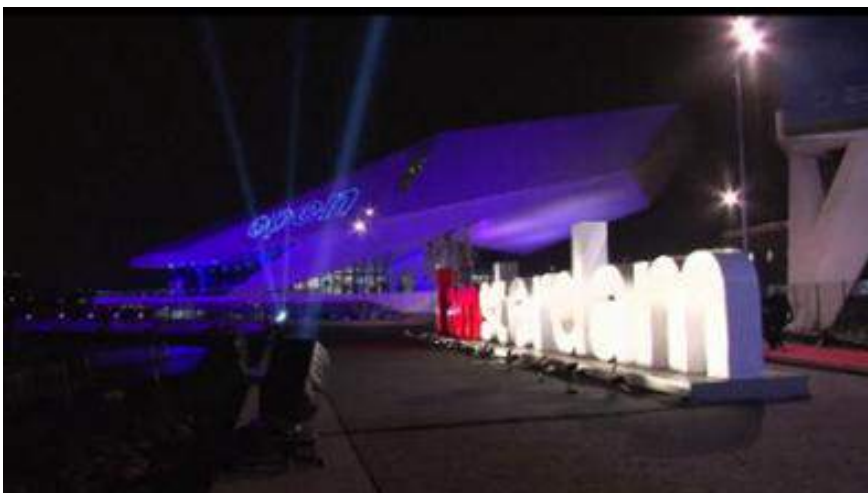
Ton Schaap: 'Het is de meest zichtbare plek van de stad.'

Met de computer werd met virtuele blokjes bepaald wat het nieuwe volume op dit nieuwe land op deze plek moest zijn. Het gebouw zou helemaal vooraan staan maar toch een beetje overschaduwd worden door torens of iets anders hoogs dus we dachten: laten we daar een zeer sprekend, maar een horizontaal ontwerp maken. Het wil niet concurreren met de hoogbouw want dat kan het toch niet winnen, maar het wil wel dominant aanwezig zijn. Dit leggen wij voor aan de architecten en vragen of zij iets kunnen bedenken.

Kunst en vermaak

VPRO cinema.nl In september 2009 werd begonnen met de bouw. Op 4 april werd het nieuwe filmmuseum geopend door koningin Beatrix. Er is een lichtshow zichtbaar vanaf het Centraal Station. De contouren van het Filmmuseum worden verlicht en doven weer. Een Engelstalig reclamebureau heeft de naam EYE bedacht, niet alleen het Engelse woord voor het Nederlandse 'oog', het zintuig waarmee je naar films kijkt, maar ook een woordspeling op 't IJ.

Saskia Paërl ODMDT1

Kunst, wetenschap en techniek

Educatieve ruimte

Eye heeft 1200 m² tentoonstellingsruimte. Met educatieve initiatieven voor het primair en voortgezet onderwijs wil EYE de passie voor film bij kinderen en jongvolwassenen stimuleren. Ook organiseert EYE lezingen en bijeenkomsten over film voor docenten en filmprofessionals. educatie@eyefilm.nl voor **Jeugd 4-12 jaar** en voor **Jeugd 12-18 jaar**

Found Footage (library footage vertaling: archiefbeelden)

<http://eyefilm.nl/found-footage/found-footage-cinema-exposed> EYE international Geluidsfragment: VPRO EYE.mp3

Peter Delpout: (filmmaker en schrijver): 'In begin jaren '90 kwamen we in het filmmuseum stukjes film tegen die nergens bij hoorden. Wel kort, het begon en eindigde ergens. Toen hebben we ze 'Bits and Pieces' genoemd en allemaal een nummer gegeven en plotseling pasten ze weer in het archief.

De officiële naam is Found footage, maar in feite zijn het archiefbeelden die door de regisseur in een geheel nieuwe context worden geplaatst. Er wordt door kunstenaars en experimentele filmmakers aan gevonden films en beeldfragmenten een nieuwe volgorde gegeven. De found footage filmer is een editor. Wij zetten er geluid in dat oorspronkelijk niet bij het beeld hoort en waardoor je contrast krijgt.

Bijvoorbeeld de film 'Zelig' uit 1983 van Woody Allan.

Girardet heeft beelden uit oude Hollywoodfilms bijeen gebracht.

Bits and pieces <http://www.dearchitect.nl/nieuws/2012/04/05/opening-eye-amsterdam.html>

Door kritisch over dat materiaal te zijn, breng je er een media educatie bij.

Architectuur en bouwkunst

Uitzending 04 april 2012, 17:23 <http://www.at5.nl/tv/aanbouw> Ton Schaap, Sandra den Hamer (directeur) Gerard Saarberg,

Roman Delugan: 'Een gebouw ontwikkelt zich altijd van binnenuit en van uit de bestaande topografie. En neemt al die aspecten op. Een gebouw is pas goed als het de bestaande kwaliteit van die plek opneemt en zichtbaar maakt. Dan is de architectuur geslaagd.'

Gerard Saargberg projectleider Moeskops Staalbouw in gesprek met Ruben Maas: ‘Als projectleider was u verantwoordelijk voor de staalconstructie die hier achter die witte tegels zit. Was dat een bijzonder project?’ Gerard: ‘Een complexiteit van het gebouw, is dat het bestaat uit twee overkragende gedeelten. U ziet hier boven achter dit overkragende gedeelte zit filmzaal 1. Een dergelijke overkraging hebben wij ook aan de achterkant van het gebouw.

Gerard Saarberg De vakwerken vormen samen het grote geraamte van het gebouw en

met behulp van vier kranen hebben wij ze overeind gezet. We hebben de staalconstructie ondersteund en toen het middenstuk er tussen zat zijn alle ondersteuning weggehaald en kwam er enorme trek op die ondersteuning. Zo was de staalconstructie helemaal stabiel.

Moeskops Staalbouw werkte samen met de bouwers van (familie) bouwbedrijf M.J. de Nijs en Zonen BV

Enkele gebouwen uit het scala van ontwerpen van Delugan-Meissl:

Foto's image © Delugan Meissl Associated Architects

Het Porsche museum in Stuttgart. 2007-2009. Diagonale lijnen gebouw suggereren snelheid. 8

Erl Winter Festival Hall, Trol, Oostenrijk 2007

Haus Ray 1 - Delugan Meissl's eigen huis, Wenen 1998

Lopende projecten 2012:

One Family Residence, Germany

Winter Festival Hall, Erl, Austria, [completion: 2012]

Headquarters Funeral Parlour "Bestattung Wien and Friedhöfe Wien GmbH", Vienna,

Geriatric Centre Donaustadt, Vienna, Austria [completion: 2013]

Hospital Rudolfstiftung, Vienna [planning stage]

Housing Project Sonnwendviertel, Vienna [construction stage]

Office Building Bremen, Germany [planning stage]

Housing/ Office/ Retail Project Alpenstrasse, Salzburg [planning stage]

Elke Delugan-Meissl Geboren in Linz, Oostenrijk;
Studeerde aan de Universiteit van technologie in Innsbruck.

Sinds 2010 docent aan de Universiteit van toegepaste kunsten, Vienna. Saskia Paërl ODMDT1

04 april 2012, 17:23 uur www.at5.nl/

Ton Schaap, Sandra den Hamer (directeur) Gerard Saarberg,
 Roman Delugan geboren in Merano, Italië;
 studeerde aan de Universiteit voor toegepaste kunsten in Wenen en
 afgestudeerd aan de master klas van Professor Wilhelm Holzbauer.
 2004 uitbreiding naar 'Delugan Meissl associated architects'
 2005 docent op de Berner Fachhochschule, Bern, Zwitserland
 Zij werken nauw samen met Dietmar Feistel en Martin Josst.

Kunst, intercultureel

De planologische transformatie van de stad en het sociaal maatschappelijk doel zijn overeenkomsten tussen het EYE gebouw, l'Opéra Paris en het Concertgebouw.

Planologische transformatie

De Place de l'Opéra met De Opéra van Charles Garnier, maakte deel uit van de planologische transformaties van de hoofdstad. Napoleon III wilde de Place de l'Opéra laten maken om de doorstroming van verkeer te vergemakkelijken. Er werden veel brede boulevards gemaakt.

Doel is nieuwe woningen aantrekkelijk te maken en de stad aanzien te geven.

Het moest prettig zijn om in een nieuwe buitenwijk van de stad te willen wonen.

In een periode van stadsuitbreiding is er behoefte aan reclame voor de stad.

Eye is zo'n visitekaartje voor Amsterdam.

Trefpunt

De filosofie achter dit gebouw was voor ons heel belangrijk: overal ter wereld heb je van die mega-bioscopen. Daar ben je de consumentJe ziet de film en hebt met niemand contact gehad. Hier kom je binnen in de Arena en na afloop van de film ben je weer in het hart van het gebouw, waar dan het eigenlijke contact zal plaatsvinden. Het doel van De Arena van EYE is te vergelijken met de bedoeling van de foyer van l'Opéra Paris. De arena is groter dan de filmzalen zijn. De foyer van l'Opéra Paris is groter dan het theater.

De foyer

Architect Roman Delugan: 'De trap is als een 'storyboard. We moedigen de bezoeker aan om naar binnen te gaan. Hij moet een kleine inspanning leveren om binnen te komen. En als hij dan boven is, ontspant zijn lichaam en ontvouwt zich de grote Arena.'

Opera Garnier, Parijs

Grand foyer Grand escalier

Tijdens de romantiek in de 19e eeuw en de heerschappij van Napoleon III werd Parijs voor Europa het symbool van elegantie. Charles Garnier bouwde l' Opéra van 1862 tot 1875. De stijl is neobarok, eclectisch en extravagant. Het is het grootste operagebouw ter wereld met een oppervlakte van 11237 m², ruimte voor 2200 toeschouwers en op het podium voor 450 artiesten. Het is het paleis van de bourgeoisie. Vernieuwend is dat ruimtes als de entree, Le Grand Escalier en de foyer groter zijn dan de zaal. Het sociale aspect van het theaterbezoek, de ontmoetingen, het zien en gezien worden speelt een belangrijke rol. *De bespiegeling'* blz. 119 www.gerardvanbochove.nl/Parijs/Parijs03.htm Garnier levert het ontwerp en heeft net als Cuypers, het algehele toezicht op alle domeinen van kunst in het gebouw.

Het Concertgebouw met de aanbouw(1988)

Jacob Olie Concertgebouw 1902

Achtergrond <http://www.concertgebouw.nl/het-concertgebouw/over-het-gebouw/historie>

Rond 1850 ontwierp de arts Samuel Sarphati een uitbreidingsplan voor de stad om er een moderne Europese stad maken. Voor de keuze van een locatie gaat hij met de commissie te rade bij Pierre Cuypers, architect van het Rijksmuseum dat inmiddels in aanbouw is. Deze bemiddelt bij de aankoop van een terrein in de buurt van het nieuwe museum, net buiten de gemeentegrens in de weilanden van Nieuwer-Amstel. Er is een terrein van 130x55 m beschikbaar en het moet ruimte bieden aan 2000 toehoorders. Architect A.L. van Gendt wint de prijsvraag met zijn ontwerp voor een monumentaal pand.

Het gebouw werd door Van Gendt hoofdzakelijk opgetrokken uit baksteen, maar met een zandstenen gevel. Bovenop de gevel is een gouden lier geplaatst. Deze lier verwijst naar Apollo, de beschermheer van de muziek.

Weens classicisme

De gevel van het Concertgebouw is vormgegeven volgens de stijl van het Weens classicisme en Van Gendt liet zich daarbij inspireren door de klassieke oudheid. De gevel is meer gedecoreerd dan in de oudheid de gewoonte was om het gebouw meer status te geven en vertoont daarmee kenmerken van de neo-rennaissance.

Van dichtbij heb ik gezien dat de muren en het plafond met een geelgroene laag vuil bedekt waren toen ik in het Koor van het Concertgebouw zong, dat bestond van 1980 tot 1986.

<http://noemewv.nl/Kunstgeschiedenis/19eEeuw/Bouw19eEeuw.htm>

1987 grote zaal

1948

1988

Aanbouw van het Concertgebouw

Bij een grote renovatie van 1985 tot 1988 is aan de oostkant van het gebouw een nieuwe hoofdingang aangebouwd met een moderne glazen foyer, naar ontwerp van Pi de Bruijn. Niet zo immens groot als die van l'Opéra of EYE. De nieuwe vleugel is simpel vormgegeven, van glas en lichtgrijs, waardoor het oorspronkelijke gebouw in zijn waarde wordt gelaten.

Vragen

- 1 Waarom wordt het gebouw EYE Film Instituut Nederland hoge cultuur genoemd?
- 2 Waarom wordt Cirque du Soleil lage cultuur genoemd?
- 3 Waarom is er sinds 2004 behoefte aan dit gebouw Eye aan de IJpromenade 1 in Amsterdam? Wetenschap waarom deze plek in de stad?
- 4 Waarom heeft de Dienst Ruimtelijke Ordening van de stad deze plek gekozen?
- 5 Waarom huurt het Nederlands Filmmuseum dit gebouw?
- 6 Wie zijn de architecten achter de naam Delugan-Meissl associates?
- 7 Hoe kregen zij in 2007 de opdracht van de gemeente Amsterdam om dit filmmuseum in deze vorm te ontwerpen?
- 8 Wat waren de eerste ideeën over de vorm van het gebouw?

Antwoorden

- 1 Het Filmmuseum is het museum voor cinematografie in Nederland. Doelstelling is het behoud van het filmerfgoed voor toekomstige generaties. Een hoogstaand ideaal.
- 2 Artiesten zijn er om het publiek te vermaken en het publiek iets te leren. Acrobaten, dansers en zangers zijn aardse mensen.
- 3 Eye is beter bereikbaar op de IJpromenade dan in het Vondelpark. Op de IJpromenade is ruimte voor een gebouw met 1200 m² tentoonstellingsruimte, vier bioscopen en een educatieve ruimte.
- 4 De raad wil de ruimte rond het IJ bebouwen en zo meer opbouwende activiteit creëren in het centrum van de stad.
- 5 Omdat het Filmmuseum al jaren een tekort aan ruimte had.
- 6 Elke Delugan-Meissl en haar echtgenoot Ramon Delugan en hun associates architects Dietmar Feistel en Martin Josst.
- 7 Net als in 1889 voor de bouw van het Concertgebouw, is er een prijsvraag uitgeschreven. Zij zijn gekozen omdat zij ervaring hebben met een scala aan succesvolle gebouwen in afwijkende vormen.
- 8 Door met virtuele blokjes te experimenteren ontdekte men dat het gebouw niet kon concurreren met de aanwezige en toekomstige hoogbouw. Een dominant horizontale vorm kon dat wel.